

Inspiratie voor een leefbare, groene en duurzame gemeente

Top tien duurzame doelen voor Gelderse gemeenten

Samen voor een **mooi en
duurzaam** Gelderland

Beste lokale fractie,

Het kan echt: een gemeente waar vogels broeden en fluiten in de struiken, vlinders in de zon dansen en waar het zoemt van de insecten in bloeiende bermen. Het kan echt: een duurzame, groene omgeving, fijn om te wonen en te werken.

Hoe?

Daarvoor geven we u hier inspiratie en voorbeelden in onze top 10 van haalbare, duurzame doelen voor lokaal beleid op urgente dossiers. Met deze uitvoerbare maatregelen verbetert u de directe leefomgeving van uw inwoners én draagt u bij aan oplossingen voor klimaatverandering, biodiversiteit en energietransitie.

We nodigen u daarom uit deze aandachtspunten in uw verkiezingsprogramma op te nemen.

Samen met onze leden en lokale lid-organisaties willen wij u hiermee inspireren en ondersteunen.

Kansen voor nu en later

Maatregelen op het gebied van natuur en milieu hebben snel een merkbaar positieve invloed op de directe leefomgeving. Dus: grijp deze kans voor de komende vier jaar én gericht op een prachtige toekomst voor uw inwoners van nu en later.

De tien thema's zijn op alle mogelijke manieren met elkaar verweven. De meekoppelkansen zijn legio: zo dragen maatregelen op het gebied van biodiversiteit ook bij aan meer bomen, een mooi landschap, waterbeheer en/of tegen hittestress in de gebouwde omgeving.

We wensen u veel plezier en inspiratie bij uw inzet voor een duurzame, groene, leefbare gemeentel!

Met vriendelijke groet,

Petra Souwerbren

Petra Souwerbren
directeur Natuur en Milieu Gelderland

NB: we geven in deze brochure voor elk thema een paar praktische toepassingen of beleidsmaatregelen. Op onze website vindt u onder 'GLD2022' per thema een dossier met onderliggende documenten en inspirerende voorbeelden.

1 Biodiversiteit

Biodiversiteit -verscheidenheid aan planten en dieren- is van groot belang voor de natuur en voor onze samenleving. Bijvoorbeeld om gewassen te bestuiven, voor een goed waterdoorlatende bodem of om medicijnen te maken. Met lokale maatregelen kan de gemeente snel zichtbaar resultaat bereiken én bijdragen aan een fijne leefomgeving. Bijvoorbeeld door:

- ecologisch berm- en waterbeheer;
- aanleg en beheer van landschapselementen zoals hagen, houtwallen en poelen;
- maatregelen voor een donkere nacht (doe bijv. mee aan onze Nacht van de Nacht);
- voor te schrijven dat omgevingsplannen moeten bijdragen aan biodiversiteit en de plannen hierop toetsen.

Neem de doelen van het Deltaplan Biodiversiteit in uw plannen op, zowel in het landelijk als in het stedelijk gebied.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/biodiversiteit

2 Landschap in het buitengebied

Wat is Gelderland mooi! Méér dan waard om beschermd en versterkt te worden. Daar hebben de natuur, ons welzijn, het vestigingsklimaat en de recreatiesector belang bij. Heeft uw gemeente al een beschrijving van de huidige en gewenste kwaliteit van landschapswaarden? Zo niet, dan is dat een goede eerste stap. Dit kan vervolgens als leidraad en toetsingskader functioneren bij nieuw beleid. We verwijzen graag naar de landschapsbiografie Brummen als inspirerend voorbeeld. Het Aanvalsplan Landschapselementen met als doel een groen-blauwe dooradering van tien procent van het landelijk gebied biedt ook volop inspiratie om mee aan de slag te gaan in de gemeente.

Welke burgerinitiatieven in uw gemeente zetten zich in voor een groene leefomgeving? We raden aan om (financiële) steun aan deze initiatieven te geven, want zij dragen bij aan zowel de natuurlijke als de sociale leefomgeving.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/landschap

3 Energiebesparing en opwekken van duurzame energie

De noodzaak van de energietransitie staat niet ter discussie, maar gemeenten worstelen met de enorme en complexe uitdagingen die het met zich meebrengt. Soms staan natuur, leefomgeving en duurzame energie met elkaar op gespannen voet. Dat hoeft echter niet. Stuur actief op drie cruciale aspecten:

- energiebesparing – wat niet gebruikt wordt, hoeft ook niet te worden opgewekt. Stimuleer verduurzaming van woningen, juist ook in sociale woningbouw;
- participatie, gebruik van de zonneladder en minimaal vijftig procent lokaal eigendom;
- borgen én verbeteren van natuur- en landschapswaarden in de energietransitie, bijvoorbeeld door middel van energietuinen.

Praktische handreikingen en stappenplannen vindt u hier: natuurenmilieugelderland.nl/energietransitie

4 Zuinig ruimtegebruik

De druk op ruimte is groot. Goede regie op de ruimte is daarom noodzakelijk. Door integrale gebiedsontwikkeling als uitgangspunt te nemen voor het ruimtelijke beleid, kan de gemeente aan meerdere doelen tegelijk werken. Zet in op:

- herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen;
- het benutten van meekoppelkansen, zoals lokale groenvoorzieningen, klimaatadaptatie, leefbaarheid, biodiversiteit en eventueel duurzame opwekking van energie;
- meervoudig ruimtegebruik;
- randvoorwaarden aan uitleglocaties ten behoeve van verevening, herstructurering of afdrachten aan een landschapsfonds;
- beperken van ruimte voor parkeren ten gunste van groen en speelruimte voor bewoners. Dat vraagt een cultuuromslag, maar brengt veel kwaliteit naar de leefomgeving.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/ruimtegebruik

5 Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. Dat leidt tot weersextremen: droogte, hitte, heftige neerslag en stormen.

De gemeente kan inzetten op klimaatbestendiger woon-, werk- en recreatiegebieden, met tevens meer ruimte voor plant en dier:

- creëer schaduw- en koelteplekken met bomen en waterspeelplaatsen;
- stimuleer groene daken indien zonnepanelen niet passen, of in combinatie. Ze hebben een isolerende functie en houden water vast;
- minder verharding en meer ruimte om water vast te houden, in de openbare ruimte (zie de Klimaatstraat in Apeldoorn als inspirerend voorbeeld), bij bedrijven en in tuinen van particulieren;
- neem in de voorschriften voor nieuwbouw op dat uitsluitend groene erfafscheidingen toegestaan zijn.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/klimaatadaptatie

6 Schone lucht

Luchtverontreiniging veroorzaakt milieu- en gezondheidsproblemen. Inzet op schone lucht komt direct ten goede aan kinderen en mensen met een kwetsbare gezondheid. Een goed begin is de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord. Vervolgens kan de gemeente de situatie voor haar inwoners actief verbeteren door o.a.:

- een duurzaam mobiliteitsplan te ontwikkelen met veel aandacht voor de fiets;
- een groen eigen autopark;
- voorlichting geven over het goed stoken van houtkachels en niet stoken bij windstil/mistig weer. Op termijn aanpassen van de APV voor (verbod op) houtstook;
- subsidie op de aanschaf van een katalysator en voor het verwijderen van de houtkachel.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/schonelucht

Wat kan Natuur en Milieu Gelderland voor u betekenen?

1. u vindt op onze website praktische handreikingen voor urgente thema's, zoals de energietransitie en het beschermen van natuur en landschap;
2. wij kunnen u lokaal en regionaal ondersteunen in projecten voor een mooi en duurzaam Gelderland, op het gebied van energietransitie (participatie, kansen voor natuur en landschap), het versterken van biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw, lokaal voedsel en schone lucht;
3. voor leden is de helpdesk beschikbaar, waar u met inhoudelijke vragen over onze thema's terecht kunt.

7 Waterbeheer

Landbouw en natuur hebben ernstig te lijden onder de dalende grondwaterspiegel en de droogte van afgelopen jaren. Met maatregelen om water beter vast te houden én er zuiniger mee om te gaan, is het tijd te keren.

De gemeente kan:

- opvang van regenwater stimuleren, o.a. met een programma voor het afkoppelen van dakgoten, de installatie van regenwatersystemen bij nieuwbouw en opnieuw: het vergroenen van tuinen, daken en openbare ruimte;
- adviezen en tips geven aan burgers en bedrijven over zuinig gebruik van drinkwater;
- rekening houden met waterbeschikbaarheid. Landgebruik en gewaskeuze dienen daarbij te passen: functie volgt peil;
- samenwerken met woningcorporaties om huurwoningen te voorzien van waterbesparende voorzieningen.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/waterbeheer

8 Voedsel en natuur-inclusieve landbouw

Gelderland is Nederlands koploper met het aantal biologische en andere natuurinclusieve boeren.

Deze enthousiaste pioniers dragen bij aan herstel van landschap, biodiversiteit, dierenwelzijn, minder stikstofuitstoot en lagere klimaatbelasting van ons voedsel. Dat verdient steun!

Stimuleer deze ontwikkelingen door:

- het goede voorbeeld te geven bij eigen inkoop en in het bedrijfsrestaurant;
- stimulans van lokale/regionale samenwerking voor korte en duurzame voedselketens;
- het stimuleren van lokale voedselinitiatieven, zoals coöperaties, voedselbossen en buurtmoestuinen.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/voedsel

9 Bomen

Bomen zijn van belang omdat ze schaduw geven, condities bieden voor vogels, vleermuizen en insecten, CO₂ opvangen en de omgeving verfraaien. Mensen houden van bomen!

De gemeente:

- ziet er op toe dat bomen bij werkzaamheden afdoende worden beschermd door toepassing van de tien geboden voor bouw of aanleg bij bomen;
- voorziet in een compensatieverplichting bij bomenkap en een bomenfonds indien praktische compensatie op korte termijn niet haalbaar is;
- legt, eventueel samen met buurgemeenten, een klimaatbos aan;
- ziet er op toe dat bomen en boomopstanden bij nieuwe plannen zoveel mogelijk worden ingepast
- draagt bij aan het doel van 1 miljoen extra bomen in Gelderland.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/bomen

10 Handhaving

Als de regelgeving voor bescherming van natuur en leefomgeving op orde is, is handhaving van belang om ervoor te zorgen dat de bescherming daadwerkelijk plaatsvindt.

Te denken valt aan:

- een toegankelijk loket voor meldingen door burgers;
- uitbreiding van de capaciteit voor handhaving;
- handhaving voor het ecologisch beheer van bermen en behoud van landschapselementen;
- ondersteunen van burgers die zwerfvuil rapen; buurtinitiatieven in het zonnetje zetten en het organiseren van een campagne tegen zwerfafval.

Meer info: natuurenmilieugelderland.nl/handhaving

Sustainable Development Goals Verenigde Naties

Met deze concrete maatregelen draagt de gemeente bij aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Deze doelen bieden een concreet kompas richting een duurzame wereld, waar economische, ecologische en sociale waarden in balans zijn. De iconen bij de tien thema's in deze brochure verwijzen naar de SDG's.

**DUURZAME
ONTWIKKELINGS
DOELSTELLINGEN**

Zie ook sdgnederland.nl